

به نام خدایی که در این مرد است

دانشگاه یزد
دانشکده علوم انسانی
گروه جغرافیا

پایان نامه
برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
جغرافیا و برنامه ریزی شهری

ارزیابی کیفیت زندگی در روستاهای ادغام شده در شهر یزد
(مطالعه موردی: محله‌های خیرآباد و عیش‌آباد)

استاد راهنما:
دکتر صفر قائد رحمتی

استاد مشاور:
دکتر محمدحسین سرائی

پژوهش و نگارش:
صدیقه جمشیدی

مهر ۱۳۹۲

کلیه حقوق مادی و معنوی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات و نوآوری‌های ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه / رساله متعلق به دانشگاه یزد است و هرگونه استفاده از نتایج علمی و عملی از این پایان نامه / رساله برای تولید دانش فنی، ثبت اختراع، ثبت اختراع، ثبت اثر بدیع هنری، همچنین چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس و ارائه مقاله در سمینارها و مجلات علمی از این پایان نامه / رساله منوط به موافقت کتبی دانشگاه یزد است.

این پایان نامه را در کمال احترام و امتنان تقدیم می‌نمایم به :

پدرم:

آن مهربانی که از فواسته‌هایشان گذشتند، سفتی‌ها را به جان فریوند و خود را سپر بلای مشکلات و ناملایمات کردند تا من به جایگاهی که اکنون در آن ایستاده‌ام برسم.

مادرم:

آنکه آفتاب مهرشان در آستانه قلبم، همچنان پابرجاست و هرگز غروب نفواهد کرد.

برادر و خواهران عزیزم:

که همواره در طول تفصیل متمم زحمات، و تکیه‌گاهم در مواجهه با مشکلات بودند، و وجودشان مایه دلگرمی من بود.

تقدیم به :

همه کسانی که لحظه‌ای بعد انسانی و ویرانی خود را فراموش نمی‌کنند و بر آستان گران سنگ انسانیت، سر فرود می‌آورند و انسان را با همه تفاوت‌هایش ارج می‌نهند.

تقدیم به :

اساتید فرهیفته‌ام که مصادیق بارز انسانیتند.

تقدیر و تشکر

سپاس و ستایش خدای را که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم را بر ما گشود، و عمری و فرصتی عطا فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

به مصداق «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق»

شایسته است از اساتید فرهیخته و فرزانه **جناب آقای دکتر صفر قائدرحمتی** استاد راهنما، **جناب آقای دکتر محمد حسین سرائی** استاد مشاورم و همچنین سایر اساتید محترم گروه جغرافیای دانشگاه یزد آقایان؛ **دکتر رضا مستوفی الممالکی** و **دکتر محمدرضا رضایی** که با کرامتی چون خورشید، سرزمین دل را روشنی بخشیدند و گلشن سرای علم و دانش را با راهنمایی‌های کار ساز و سازنده بارور ساختند و سایر اساتید محترمی که طی دوره کارشناسی ارشد از محضر آنها در این گروه کسب فیض نموده و بهره علمی بردم و همچنین **جناب آقای دکتر عسکری ندوشن**، استاد محترم گروه جامعه‌شناسی دانشگاه یزد و **جناب آقای احدالله فتاحی** دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی روستایی دانشگاه تربیت مدرس که با وجود مشغله زیاد، مرا در نگارش این رساله یاری نمودند تقدیر و تشکر نمایم.

- الهه، به من کمک کن تا بتوانم ادای دین کنم و به خواسته‌ی آنان جامه‌ی عمل بپوشانم .
- پروردگارا، حسن عاقبت، سلامت و سعادت را برای آنان مقدر نما .

چکیده

کیفیت زندگی به عنوان مفهومی برای نشان دادن میزان رضایت فرد از زندگی و به عبارتی معیاری برای تعیین رضایت و عدم رضایت افراد و گروه‌ها از ابعاد مختلف زندگی است. این ابعاد می‌تواند زمینه‌های تغذیه‌ای، آموزشی، بهداشت، امنیت و اوقات فراغت را شامل شود، از طرف دیگر امروزه در ادبیات برنامه‌ریزی توسعه مباحث کیفیت زندگی به عنوان یک اصل اساسی پیوسته مورد نظر برنامه‌ریزان و مدیران امر توسعه است. با این توصیف، پژوهش حاضر با هدف ارزیابی کیفیت زندگی در روستاهای ادغام شده در شهر یزد و بررسی ارتباط بین شاخص‌های عینی و ذهنی کیفیت زندگی در روستاهای ادغام شده در شهر یزد، در صدد پاسخگویی به این پرسش‌هاست که میزان کیفیت زندگی از نظر جامعه نمونه در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد چگونه است، و آیا بین شاخص‌های عینی و ذهنی کیفیت زندگی در دو محله مورد مطالعه رابطه وجود دارد یا نه. روش تحقیق از نوع توصیفی-تحلیلی است و به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه و فرم برداشت میدانی از دو روش آمار توصیفی و استنباطی (آزمون T ، آزمون U مان ویتنی و آزمون χ^2 دو) در نرم افزار SPSS استفاده شده است. جامعه آماری در این پژوهش دو روستای ادغام شده در شهر یزد (خیرآباد و عیش‌آباد) با جمعیت ۱۱۰۵۴ نفر می‌باشد که در این بین ۳۷۰ نفر به عنوان نمونه در نظر گرفته شده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که بر اساس دیدگاه جامعه نمونه، به طور کلی میزان رضایت در همه ابعاد مورد بررسی کیفیت زندگی (اجتماعی، اقتصادی، محیطی و کالبدی) پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی شده است و تنها در تعدادی از گویه‌ها از جمله امنیت اماکن عمومی، مدت زمان وقت آزاد، تسهیلات مناسب منزل و وضعیت زیرساخت‌ها، میزان رضایت ساکنان تا حدودی بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده است. همچنین براساس نتایج آزمون کای اسکویر بین شاخص‌های ذهنی و عینی کیفیت زندگی در روستاهای ادغام شده در شهر یزد رابطه وجود ندارد.

واژگان کلیدی: کیفیت زندگی، محله خیرآباد، محله عیش‌آباد، شهر یزد

فهرست مطالب

مقدمه ۱

فصل یکم: طرح پژوهش

۱-۱- بیان مسأله ۴

۲-۱- ضرورت و اهمیت پژوهش ۶

۳-۱- قلمرو پژوهش ۷

۴-۱- اهداف پژوهش ۷

۱-۴-۱- اهداف اصلی ۷

۲-۴-۱- اهداف فرعی ۷

۵-۱- فرضیات پژوهش ۸

۶-۱- محدودیت‌های پژوهش ۸

۷-۱- روش تحقیق و جامعه آماری ۸

۸-۱- کاربرد نتایج پژوهش ۹

۹-۱- پیشینه پژوهش ۹

۱-۹-۱- تحقیقات خارجی ۹

۲-۹-۱- تحقیقات داخلی ۱۱

۳-۹-۱- نتایج حاصل از پژوهش‌های پیشین ۱۳

فصل دوم: مفاهیم و مبانی نظری پژوهش

مقدمه ۱۶

۱-۲- مفاهیم و ادبیات پژوهش ۱۶

۱-۱-۲- مفهوم کیفیت زندگی ۱۶

۱-۱-۱-۲- اهداف، روش‌ها و نقش‌های مفهوم کیفیت زندگی ۲۰

- ۲۱-۲-۱-۱-۲- اختلافات در تعریف کیفیت زندگی.....
- ۲۲-۳-۱-۱-۲- چارچوب کیفیت زندگی.....
- ۲۳-۴-۱-۱-۲- استفاده از مفهوم کیفیت زندگی در برنامه‌ریزی شهری.....
- ۲۶-۲-۱-۲- شاخص‌های کیفیت زندگی.....
- ۳۰-۳-۱-۲- ابعاد کیفیت زندگی.....
- ۳۰-۱-۳-۱-۲- ابعاد پنج‌گانه کیفیت زندگی بر اساس حوزه‌های دانش.....
- ۳۱-۲-۳-۱-۲- ابعاد کلان دوگانه کیفیت زندگی.....
- ۳۵-۴-۱-۲- کیفیت زندگی از منظر برنامه‌ریزی: تلفیق رویکردها.....
- ۳۸-۵-۱-۲- رویکردهای نظری به کیفیت زندگی.....
- ۳۸-۱-۵-۱-۲- رویکرد عاملیت‌گرا.....
- ۳۹-۱-۱-۵-۱-۲- رویکرد مطلوبیت‌گرایی.....
- ۴۱-۲-۱-۵-۱-۲- رویکرد ارزش‌های عام.....
- ۴۲-۳-۱-۵-۱-۲- رویکردهای نیازمحور.....
- ۴۳-۱-۳-۱-۵-۱-۲- رویکرد نیازهای اساسی.....
- ۴۴-۲-۳-۱-۵-۱-۲- رویکرد توسعه انسانی.....
- ۴۴-۳-۳-۱-۵-۱-۲- نظریه نیازهای انسانی.....
- ۴۷-۴-۱-۵-۱-۲- رویکرد قابلیت.....
- ۴۹-۲-۵-۱-۲- رویکردهای ساختاری.....
- ۵۰-۱-۲-۵-۱-۲- رویکرد دیالکتیک دموکراتیک برنارد.....
- ۵۱-۲-۲-۵-۱-۲- کیفیت فراگیر زندگی برگر- اشمیت و نول.....
- ۵۲-۳-۲-۵-۱-۲- کیفیت اجتماعی.....
- ۵۶-۲-۲- جمع‌بندی فصل دوم.....

فصل سوم: روش‌شناسی پژوهش و معرفی محدوده مورد مطالعه

مقدمه	۶۰
۱-۳- روش تحقیق	۶۰
۲-۳- متغیرهای تحقیق	۶۱
۳-۳- گردآوری داده‌های پژوهش	۶۱
۴-۳- پرسشنامه و عملیاتی نمودن متغیرهای تحقیق	۶۳
۵-۳- روایی و پایایی ابزار سنجش	۶۵
۱-۵-۳- روایی ابزار سنجش	۶۵
۲-۵-۳- پایایی ابزار سنجش	۶۵
۶-۳- جامعه آماری و تعیین حجم نمونه	۶۶
۱-۶-۳- جامعه آماری	۶۶
۲-۶-۳- حجم نمونه	۶۷
۷-۳- معرفی محدوده مورد مطالعه	۶۸
۱-۷-۳- مشخصات جغرافیایی و تقسیمات سیاسی استان و شهرستان یزد	۶۸
۲-۷-۳- زمین‌شناسی و ژئومورفولوژی	۷۰
۳-۷-۳- آب و هوا	۷۰
۱-۳-۷-۳- بارش	۷۱
۲-۳-۷-۳- درجه حرارت	۷۲
۴-۷-۳- منابع آب	۷۳
۱-۴-۷-۳- منابع آب‌های سطحی	۷۳
۲-۴-۷-۳- منابع آب‌های زیرزمینی	۷۳
۵-۷-۳- ویژگی‌های اجتماعی شهر یزد	۷۴
۱-۵-۷-۳- تعداد جمعیت و روند تغییرات آن	۷۴

- ۷۶-۳-۷-۵-۲- تعداد و بعد خانوار.....
- ۷۷-۳-۷-۵-۳- ترکیب و ساختار سنی.....
- ۷۹-۳-۷-۶- مؤلفه‌های اقتصادی جمعیت شهر یزد.....
- ۸۰-۳-۸- ویژگی‌های توسعه فیزیکی شهر یزد.....
- ۸۰-۳-۸-۱- توسعه فیزیکی شهر در الگوی رشد ارگانیک.....
- ۸۱-۳-۸-۲- توسعه فیزیکی شهر در الگوی رشد غیرارگانیک و برنامه‌ریزی شده.....
- ۸۲-۳-۹- روستاهای ادغام شده در شهر.....
- ۸۳-۳-۱۰- شناخت سکونتگاه‌های عیش‌آباد و خیرآباد.....
- ۸۵-۳-۱۰-۱- ویژگی‌های محیطی- اکولوژیکی سکونتگاه‌های روستاهای مورد مطالعه.....
- ۸۵-۳-۱۰-۲- نظام مالکیت اراضی و بهره‌برداری اراضی کشاورزی.....
- ۸۷-۳-۱۰-۳- خصوصیات اجتماعی محلات مورد مطالعه.....
- ۸۷-۳-۱۰-۳-۱- تعداد و روند تحولات جمعیت در محلات مورد مطالعه.....
- ۸۸-۳-۱۰-۳-۲- تعداد و بعد خانوار در محلات مورد مطالعه.....
- ۸۸-۳-۱۰-۳-۳- ترکیب و ساختار سنی محلات مورد مطالعه.....
- ۸۹-۳-۱۰-۴- وضعیت اقتصادی روستاهای خیرآباد و عیش‌آباد.....
- ۹۰-۳-۱۱- جمع‌بندی فصل سوم.....

فصل چهارم: نتایج و بحث

- ۹۲..... مقدمه.....
- ۹۲-۴-۱- یافته‌های توصیفی.....
- ۹۲-۴-۱-۱- ویژگی‌های جمعیتی نمونه مورد مطالعه.....
- ۹۳-۴-۱-۲- وضعیت مسکن.....
- ۹۴-۴-۱-۳- میزان رضایت از وضعیت شاخص‌های محیطی در دو محله مورد مطالعه.....
- ۹۵-۴-۱-۴- میزان رضایت از امکانات و خدمات اجتماعی در دو محله مورد مطالعه.....

- ۹۶-۱-۴-۵- میزان رضایت از وضعیت اقتصادی در دو محله مورد مطالعه.....
- ۹۷-۱-۴-۶- میزان رضایت از وضعیت کالبدی در دو محله مورد مطالعه.....
- ۹۸-۱-۴-۷- میزان رضایت از کیفیت زندگی در دو محله مورد مطالعه.....
- ۹۹-۱-۴-۸- وضعیت شاخص‌های جمعیتی در دو محله.....
- ۱۰۱-۱-۴-۹- وضعیت ویژگی‌های اقتصادی به تفکیک دو محله.....
- ۱۰۴-۱-۴-۱۰- میزان رضایت از وضعیت اجتماعی به تفکیک دو محله.....
- ۱۰۶-۱-۴-۱۱- میزان رضایت از وضعیت اقتصادی به تفکیک دو محله.....
- ۱۰۶-۱-۴-۱۲- میزان رضایت از بعد محیطی به تفکیک دو محله.....
- ۱۰۷-۱-۴-۱۳- میزان رضایت از وضعیت کالبدی به تفکیک دو محله.....
- ۱۰۹-۲-۴- یافته‌های تحلیلی (آمار استنباطی).....
- ۱۰۹-۱-۲-۴- تحلیل رابطه بین متغیرهای مختلف.....
- ۱۱۰-۲-۲-۴- ارزیابی میزان رضایت از کیفیت زندگی.....
- ۱۱۱-۱-۲-۲-۴- آزمون T میزان رضایت از کیفیت زندگی در دو محله.....
- ۱۱۸-۲-۲-۲-۴- میزان رضایت از کیفیت زندگی در محله خیرآباد.....
- ۱۲۰-۳-۲-۲-۴- میزان رضایت از کیفیت زندگی در محله عیش‌آباد.....
- ۱۲۲-۳-۲-۴- مقایسه میزان رضایت از کیفیت زندگی در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد.....
- ۱۲۶-۴-۲-۴- ارزیابی شاخص‌های عینی کیفیت زندگی.....
- ۱۳۰-۵-۲-۴- تحلیل رابطه بین شاخص‌های ذهنی و عینی کیفیت زندگی.....
- ۱۳۱-۳-۴- جمع‌بندی فصل چهارم.....

فصل پنجم: نتیجه‌گیری

- ۱۳۳-۱-۵- آزمون فرضیات.....
- ۱۳۳-۱-۱-۵- فرضیه اول.....
- ۱۳۴-۲-۱-۵- فرضیه دوم.....

۱۳۴.....	۲-۵- نتیجه‌گیری
۱۳۸.....	۳-۵- پیشنهادات
۱۳۹.....	۴-۵- پیشنهاداتی جهت مطالعات آینده
۱۴۰.....	منابع

فهرست جداول

- جدول ۱-۲: تعاریف منتخب کیفیت زندگی ۱۸
- جدول ۲-۲: حوزه‌های مختلف بکارگیری مفهوم کیفیت زندگی بر اساس مطالعه فرانس ۲۶
- جدول ۳-۲: شاخص‌های کلان کیفیت زندگی ۲۹
- جدول ۴-۲: تفاوت‌های میان رویکردهای عاملیت‌گرا ۴۹
- جدول ۵-۲: کیفیت زندگی و تغییر اجتماعی در دو سطح فردی و اجتماعی ۵۱
- جدول ۶-۲: رویکردهای کیفیت زندگی ۵۳
- جدول ۱-۳: تعریف عملیاتی متغیرهای تحقیق ۶۴
- جدول ۲-۳: ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد مختلف کیفیت زندگی ۶۶
- جدول ۳-۳: سهم جمعیت شهر یزد از جمعیت شهری استان طی سال‌های ۱۳۵۵-۱۳۹۰ ۷۴
- جدول ۴-۳: تحولات جمعیتی شهر یزد در سال‌های ۹۰-۱۳۳۵ ۷۵
- جدول ۵-۳: روند تغییرات بعد خانوار شهر یزد طی سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۳۵ ۷۷
- جدول ۶-۳: تعداد و درصد جمعیت شهر یزد به تفکیک گروه‌های سنی طی سال‌های ۱۳۹۰-
۱۳۳۵ ۷۸
- جدول ۷-۳: ساختار سنی و جنسی جمعیت شهر یزد در سال ۱۳۹۰ ۷۹
- جدول ۸-۳: مهمترین روستاهای ادغام شده در شهر یزد طی چند دهه اخیر ۸۳
- جدول ۹-۳: مشخصات جمعیتی روستاهای خیرآباد و عیش‌آباد در سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۶۵ ۸۸
- جدول ۱۰-۳: جمعیت و بعد خانوار محله‌های خیرآباد و عیش‌آباد در سال ۱۳۸۵ ۸۸
- جدول ۱۱-۳: تعداد و درصد جمعیت محلات خیرآباد و عیش‌آباد به تفکیک گروه‌های سنی در
سال ۱۳۸۵ ۸۹
- جدول ۱-۴: فراوانی و درصد گروه‌های سنی پاسخگویان ۹۲
- جدول ۲-۴: درصد و فراوانی وضعیت منزل مسکونی پاسخگویان ۹۴
- جدول ۳-۴: میزان رضایت از امکانات و خدمات اجتماعی در دو محله عیش‌آباد و خیرآباد ۹۴

- جدول ۴-۴: میزان رضایت از وضعیت اقتصادی در دو محله عیش‌آباد و خیرآباد..... ۹۶
- جدول ۴-۵: میزان رضایت از وضعیت اقتصادی در دو محله عیش‌آباد و خیرآباد..... ۹۷
- جدول ۴-۶: میزان رضایت از وضعیت کالبدی در دو محله عیش‌آباد و خیرآباد..... ۹۸
- جدول ۴-۷: میزان رضایت شهروندان از کیفیت زندگی..... ۹۹
- جدول ۴-۸: توزیع درصدی پاسخگویان بر حسب سن در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد..... ۹۹
- جدول ۴-۹: جنسیت پاسخگویان در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد..... ۱۰۰
- جدول ۴-۱۰: وضعیت تأهل در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد..... ۱۰۰
- جدول ۴-۱۱: وضعیت تحصیل در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد..... ۱۰۱
- جدول ۴-۱۲: وضعیت اشتغال در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد..... ۱۰۲
- جدول ۴-۱۳: وضعیت تعداد خانوار ساکن در واحد مسکونی در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد... ۱۰۲
- جدول ۴-۱۴: وضعیت درآمد متوسط ماهیانه خانوار در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد..... ۱۰۳
- جدول ۴-۱۵: وضعیت مالکیت واحد مسکونی در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد..... ۱۰۳
- جدول ۴-۱۶: وضعیت مالکیت وسیله نقلیه در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد..... ۱۰۴
- جدول ۴-۱۷: میزان رضایت از وضعیت اجتماعی در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد..... ۱۰۵
- جدول ۴-۱۸: میزان رضایت از وضعیت اقتصادی در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد..... ۱۰۶
- جدول ۴-۱۹: میزان رضایت از بعد محیطی در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد..... ۱۰۷
- جدول ۴-۲۰: میزان رضایت از وضعیت کالبدی در دو محله خیرآباد و عیش‌آباد..... ۱۰۸
- جدول ۴-۲۱: همبستگی بین درآمد متوسط خانوار و میزان رضایت از سطح اقتصادی زندگی.. ۱۰۹
- جدول ۴-۲۲: همبستگی بین متغیرهای مختلف و میزان رضایت از کیفیت زندگی..... ۱۱۰
- جدول ۴-۲۳: نتایج آزمون T برای تعیین سطح اجتماعی در دو محله..... ۱۱۱
- جدول ۴-۲۴: نتایج آزمون T برای درک تأثیر متغیرهای مرتبط با کیفیت اجتماعی در دو محله..... ۱۱۲
- جدول ۴-۲۵: نتایج آزمون T برای تعیین سطح اقتصادی در دو محله..... ۱۱۳

جدول ۴-۲۶: نتایج آزمون T برای درک تأثیر متغیرهای مرتبط با کیفیت اقتصادی در دو محله	۱۱۳.....
جدول ۴-۲۷: نتایج آزمون T برای تعیین سطح محیطی در دو محله	۱۱۴.....
جدول ۴-۲۸: نتایج آزمون T برای درک تأثیر متغیرهای مرتبط با کیفیت محیطی در دو محله	۱۱۴.....
جدول ۴-۲۹: نتایج آزمون T برای تعیین سطح کالبدی در دو محله	۱۱۶.....
جدول ۴-۳۰: نتایج آزمون T برای درک تأثیر متغیرهای مرتبط با کیفیت کالبدی در دو محله	۱۱۶.....
جدول ۴-۳۱: سطح معناداری ارزیابی ساکنان محله خیرآباد از متغیرهای مؤثر بر کیفیت زندگی	۱۲۰.....
جدول ۴-۳۲: سطح معناداری ارزیابی ساکنان محله عیش‌آباد از متغیرهای مؤثر بر کیفیت زندگی	۱۲۲.....
جدول ۴-۳۳: نتایج آزمون U مان ویتنی رضایت از سطح اجتماعی زندگی بر حسب محله	۱۲۲.....
جدول ۴-۳۴: نتایج آزمون U مان ویتنی رضایت از سطح اقتصادی زندگی بر حسب محله	۱۲۳.....
جدول ۴-۳۵: نتایج آزمون U مان ویتنی رضایت از سطح محیطی زندگی بر حسب محله	۱۲۳.....
جدول ۴-۳۶: نتایج آزمون U مان ویتنی رضایت از سطح کالبدی زندگی بر حسب محله	۱۲۴.....
جدول ۴-۳۷: نتایج آزمون U مان ویتنی رضایت از سطوح مختلف زندگی بر حسب محله	۱۲۴.....
جدول ۴-۳۸: نتایج آزمون خی دو برای تبیین رابطه بین ابعاد ذهنی و عینی کیفیت زندگی	۱۳۰.....

فهرست اشکال

- شکل ۱-۲: مدل مفهومی کیفیت زندگی ۱۹
- شکل ۲-۲: چارچوب کیفیت زندگی ۲۳
- شکل ۳-۲: شاخص‌های کیفیت زندگی در روستاهای ادغام شده در شهر ۲۸
- شکل ۴-۲: ابعاد مختلف کیفیت زندگی ۳۱
- شکل ۵-۲: کیفیت زندگی به عنوان ترکیبی از مؤلفه‌های رضایت در قلمروهای مختلف زندگی... ۳۳
- شکل ۶-۲: نمونه ای از کاربرد رویکرد عملیتی در برنامه ریزی ۳۷
- شکل ۷-۲: ماتریس نیازهای انسانی ۴۶
- شکل ۸-۲: مدل مفهومی تحقیق ۵۵
- شکل ۱-۳: انواع روش‌های گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر ۶۳

فهرست نقشه‌ها

- نقشه ۱-۳: معابر اصلی در محلات خیرآباد و عیش‌آباد ۶۲
- نقشه ۲-۳: موقعیت شهر یزد در کشور و استان ۶۹
- نقشه ۳-۳: موقعیت محله‌های خیرآباد و عیش‌آباد در شهر یزد ۸۵
- نقشه ۴-۳: نوع مالکیت اراضی محله‌های مورد مطالعه ۸۷
- نقشه ۱-۴: کاربری اراضی محلات مورد مطالعه ۱۲۶
- نقشه ۲-۴: مصالح ساختمانی محلات مورد مطالعه ۱۲۷
- نقشه ۳-۴: قدمت ابنیه محلات مورد مطالعه ۱۲۸
- نقشه ۴-۴: کیفیت ابنیه محلات مورد مطالعه ۱۲۹

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۳: میانگین بارش ماهانه شهر یزد طی دوره سی ساله (۱۳۶۰-۱۳۹۰)..... ۷۲
- نمودار ۲-۳: بیشینه و کمینه دما طی دوره سی ساله (۱۳۶۰-۱۳۹۰) در شهر یزد..... ۷۲
- نمودار ۳-۳: روند تغییرات جمعیت شهر یزد طی سالهای ۱۳۳۵-۱۳۹۰..... ۷۶
- نمودار ۴-۳: روند تغییرات بعد خانوار طی سالهای ۱۳۳۵-۱۳۹۰..... ۷۷
- نمودار ۱-۴: مقایسه سطح ابعاد مختلف در دو محله خیرآباد و عیش آباد..... ۱۲۵

فهرست تصاویر

- تصویر ۴-۱: تجمع نخاله های ساختمانی و زباله در مخروبه ها ۱۱۵
- تصویر ۴-۲: ریختن زباله و نخاله ساختمانی در زمین های بایر ۱۱۵
- تصویر ۴-۳: آلودگی های ناشی از ساخت و ساز ۱۱۵
- تصویر ۴-۴: ساخت و سازها و افزایش مسکن نوساز در محله ۱۱۷
- تصویر ۴-۵: پوشش نامناسب سطح معابر ۱۱۸
- تصویر ۴-۶: عرض کم معابر ۱۱۸
- تصویر ۴-۷: طراحی نامناسب معبر ۱۱۸

مقدمه

داشتن کیفیت زندگی مطلوب همواره آرزوی بشر بوده و هست. در ابتدا این آرزو به بهبود وضعیت‌های ظاهری زندگی افراد از قبیل میزان درآمد، تحصیلات، سلامتی جسمی و مسکن محدود بود ولی اکنون به طیف‌های وسیعی از جمله متغیرهای کیفی و ذهنی توجه می‌شود (حیدری، ۱۳۹۰: ۵۲). در واقع مفهوم کیفیت حاکی از درجه برتری یک مشخصه است، اما مفهوم کیفیت زندگی ممکن است برای افراد مختلف متفاوت باشد، برای برخی ممکن است به معنی میزان رضایت و خشنودی آنها باشد و برای دیگران رضایت از وضعیت اقتصادی، آموزش و پرورش، بهداشت و یا امنیت باشد. بسیاری از محققان بر این باورند که مفهوم کیفیت زندگی بیش از اندازه گسترده است به طوری که ارائه یک تعریف جهانی قابل قبول برای همگان از آن غیرممکن است (Das, ۲۰۰۸: ۲۹۸). در واقع واژه کیفیت زندگی سرچشمه روشنی ندارد. کیفیت زندگی اگرچه جذابیت و معنی عام دارد، یک تعریف پذیرفته عام ندارد. کیفیت زندگی یک فرد به حقایق عینی و خارجی زندگی‌اش و دریافت‌ها و ادراکات درونی و ذهنی او از این عوامل و نیز از خودش وابسته است (لطفی، ۱۳۸۸: ۶۵). از سویی بسیاری از محققان بر این باورند که کیفیت زندگی مفهومی چند وجهی، نسبی، متأثر از زمان، مکان، ارزش‌های فردی و اجتماعی است (رضوانی و همکاران، ۱۳۸۸: ۹۳). به طور کلی می‌توان گفت که کیفیت زندگی شهری واژه‌ای در برگیرنده دو دسته از شاخص‌های ذهنی (کیفی) و عینی (کمی) است که با توجه به ابعاد اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و زیست محیطی به دنبال برنامه‌ریزی تأمین نیازهای مادی و معنوی زندگی شهروندان و رضایتمندی حداکثری آنان از زندگی می‌باشد (وظیفه دوست، ۱۳۸۸: ۹). در همین حال رشد شهرنشینی و نگرانی از پیامدهای ناهنجار آن در عرصه‌های مختلف به‌ویژه در شهرهای بزرگ و در رأس آن کلان‌شهرها، برنامه‌ریزان شهری را به سوی نظریه‌ها و گرایش‌های جدید اجتماعی سوق داد و ضرورت توجه به جنبه‌های اجتماعی در مطالعات طرح‌های شهری را بیش از پیش تقویت کرد. یکی از گرایش‌هایی که تأثیری شگرف در تحول دیدگاه‌ها و روش‌های برنامه‌ریزی شهری در نیمه دوم قرن بیستم بر جای گذاشت، نظریه‌های اجتماعی و توجه به جنبه